

ÖRTMENİM' DEN DENEMELER

T.C. İNKILAP TARİHİ ve ATATÜRKÇÜLÜK

YAZARLARIMIZ

AHMET BİRCAN

AYHAN ÜNALAN

CÜNEYT BANAN

ENGİN DEMİRCİ

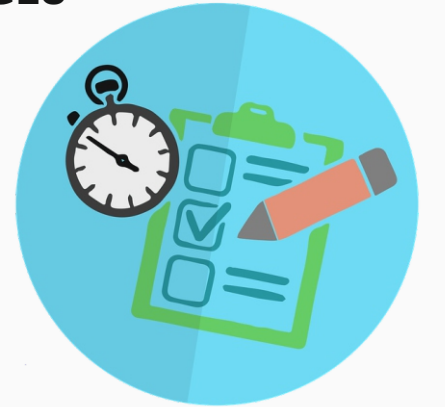
ERHAN YILDIZ

HÜLYA KARAOĞLAN

İBRAHİM BEL

SEMİH PİRHASANOĞLU

ZEYNEL ADAKUŞ

Dizgi/Tasarım: AHMET BİRCAN

1-

(20. yy başlarında Osmanlı Devleti ve Avrupa sınırları)

Görselden hareketle aşağıdaki yargılardan;

- I. Osmanlı' nın üç kıtada da hâkimiyetini koruduğu
 - II. Avrupa' da siyasi birliğin sağlandığı
 - III. Akdeniz ve Karadeniz' de Osmanlı egemenliğinin sona erdiği
- hangilerine ulaşamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III D) I ,II ve III

2- 12 – 18 Eylül 1910 tarihinde Picardie Manevralarına gözlemci olarak katılan Kıdemli Yüzbaşı Mustafa Kemal, ilk kez uçağın bir savaş silahı olarak kullanıldığına şahit olmuştur. Bu olaydan bir yıl sonra bu silah ile İtalyanlar' ın Trablusgarp' ı işgali sırasında tekrar karşılaşmıştır. Almanya' nın çıkabilecek bir savaşta yenileceğini ve bu nedenle Almanya' nın yanında savaşa girilmemesi uyarısında bulunmuştur.

Buna göre;

- I. Mustafa Kemal, ileri görüşlü bir devlet adamıdır,
 - II. Uçak, sömürgecilik amaçlı işgallerde kullanılmıştır,
 - III. Mustafa Kemal, Osmanlı' nın İngiltere' nin yanında savaş girmesini desteklemiştir,
- yargılarından hangilerine ulaşamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II D) II ve III

3- Çanakkale Savaşı' nın bütün hızıyla sürdüğü bir sırada Mustafa Kemal Anafartalar Grup Komutanlığına getirildi. Mustafa Kemal, kısa zamanda düzensiz askerî birlikleri bir araya toplayarak disiplinli bir ordu oluşturdu. Gelibolu yarımadasında düşmanın önceden nereden saldıracağını tahmin ederek bir savunma plâni hazırladı. Düşman kuvvetleri 25 Nisan 1915' te Mustafa Kemal' in düşündüğü şekilde saldırılarına başladı. Türk askeri Anafartalar, Arıburnu ve Conkbayırı' nda tarihte örnek gösterilecek bir savunma gerçekleştirdi. Mustafa Kemal, Arıburnu' nda askerlerine, "Size ben taarruz emretmiyorum, ölmeyi emrediyorum. Biz ölünceye kadar geçecek zaman içinde yerimize başka kuvvetler ve başka komutanlar gelebilir." demiştir. İtilâf devletlerinin en modern silâhlarını kullandığı bu savaş, Türk askerlerinin zaferiyle sonuçlanmıştır.

Verilen metne bakılarak Mustafa Kemal' in aşağıdaki kişilik özelliklerinden hangisine değinildiği söylenemez?

- A) Eğitimciliği B) Askeri yeteneği C) İleri Görüşlülüğü D) Vatanseverliği

4- “Efendiler,

Vatanın bölünüp parçalanması düşünülemez. Söz konusu bu kararımızı almamızda Doğu Anadolu Bölgesi ile Adana ve Kozan yöresinde Kilikyalılar adıyla Ermenistan, Batı Anadolu' nun İzmir ve Aydın yöresi ile Trakya' da Yunanistan; Karadeniz sahillerimizde ise Rum Pontus Krallığı kurulması için azınlıkların faaliyetleri ile vatanın kalan kısmında ise yabancı işgal ve kontrolünün sağlanmaya çalışıldığı etkili olmuştur. 650 seneden beri bağımsız saltanat sürmüş ve tarihi adalet ile kahramanlığını Hindistan' dan Afrika' ya, Macaristan' ın batısına kadar yürütmüş bu milletin kölelik düzeyine inmesi istenmektedir.”

Mustafa Kemal ATATÜRK

Erzurum Kongresi açılışında düşüncelerini dile getiren Mustafa Kemal' in, kongre sonunda alınan kararlardan hangisiyle aynı doğrultuda olduğu söylenebilir?

- A) Doğu illerini temsilen 9 kişiden oluşan Heyet-i Temsiliye Kurulu oluşturulacaktır
B) Trabzon yöresi ile Doğu Anadolu' da faaliyet gösteren cemiyetler Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti adıyla birleştirilecektir
C) Doğu Anadolu illerinden hiçbir şekilde göç edilmeyecektir
D) Manda ve Himaye fikri kabul edilemez

5-

- a) Mondros Ateşkes Antlaşması imzalandığı sırada işgal edilmemiş olan bölgelerin tümü, ayrılmaz bir bütündür.
- b) Batı Trakya'nın durumu, orada yaşayan halkın serbestçe verecekleri oylarla belirlenmelidir.
- c) Tam bağımsızlığın sağlanabilmesi için millî ve ekonomik gelişmemizi engelleyen her türlü siyasi, adli ve mali sınırlamalar kaldırılmalıdır.
- d) Azınlıkların hakları, yabancı devletlerdeki Müslümanların da aynı haklardan yararlanmaları şartı ile tanınacak ve sağlanacaktır.

Yukarıda verilen Misakımillî kararlarının Osmanlı Mebusan Meclisi' nde kabul edilmesi İtilaf Devletleri' ni rahatsız etti. Başta İngilizler olmak üzere İtilaf Devletleri, Misakımillî kararlarının geri alınması için Ali Rıza Paşa Hükümetine baskı yaptılar. Bunun üzerine Ali Rıza Paşa 3 Mart 1920' de istifa etti. Bununla yetinmeyen İtilaf Devletleri 16 Mart 1920' de İstanbul' u resmen işgal ettiler. Ulusal egemenliği zorla ortadan kaldırmak için Mebusan Meclisi' ni dağıtıp, bazı milletvekillerini ve aydınları tutukladılar. İtilaf Devletleri "İşgal geçicidir, amacımız saltanat makamını güçlendirmektir. Ancak Anadolu' da isyanlar devam ederse İstanbul Türkler' den alınacaktır." ifadelerini içeren bir bildiri yayınladılar.

Verilen bilgiler dikkate alındığında İtilaf Devletleri' nin bu tutumu aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

A) Aralarında anlaşmazlığa düştüklerinin	B) Padişahın otoritesini korumaya çalıştıklarının
C) TBMM' nin açılmasına engel olmak istediklerinin	D) Türk halkının iradesini dikkate almadıklarının

6- Son Osmanlı Mebusan Meclisi' nde Misak-ı Milli kararlarının kabul edilmesi üzerine 16 Mart 1920 tarihinde İtilaf Devletleri tarafından İstanbul resmen işgal edilmiştir. Bunun üzerine İstanbul' dan kaçabilen mebusların da katılımıyla 23 Nisan 1920' de Ankara' da Büyük Millet Meclisi açılmıştır. Ancak açılan bu yeni meclise karşı ülkenin dört bir yanında isyanlar çıkmıştır. İsyancıların önemli bir bölümü İstanbul hükümeti ve İtilaf Devletleri tarafından desteklenmiştir. Büyük Millet Meclisi Hükümeti ise çıkan bu isyanları bastırmak ve otoritesini güçlendirmek için bir dizi önlem almıştır.

Büyük Millet Meclisi Hükümeti' nin aldığı önlemlerden hangisi meseleyi hukuka uygun olarak çözmek istediğinin kanıtıdır?

- A) Ankara müftüsü ve diğer Milli Mücadele yanlısı müftülerden Milli Mücadele lehine fetva alması
- B) İsyancıları yargılamak için Hıyanet-i Vataniye Kanunu' nu çıkarması
- C) Kuvay-i Milliye birliklerini isyancıların üzerine göndermesi
- D) İstanbul Hükümeti' nin kara propagandasına karşı Anadolu Ajansı' ndan istifade ederek halkı doğru şekilde bilgilendirmesi

7- Güney illerimizden Adana, Antep, Urfa ve Maraş Fransızlar ve onların desteklediği Ermeniler tarafından işgal edilmiştir. İş başa düştü diyen halkımız hem işgalcilerle hem de imkânsızlıklarla destansı bir mücadele gerçekleştirmiştir. Tamamen Kuvay-i Millîye güçlerinin mücadelesiyle işgal durdurulmuş ve kurtuluş sağlanmıştır.

Bu gelişmeler sonucunda;

- Antep' e Gazi (1921),
- Urfa' ya Şanlı (1984),
- Maraş' a ise Kahraman (1973) ünvanları verilmiştir.

Yalnızca yukarıda verilen bilgilerden yola çıkarak Güney Cephesi' nde meydana gelen gelişmelerle ilgili en doğru yargı hangisidir?

- A) Güney Cephesi için diğer devletlerden yardım alındığı
- B) Halkın savaşa girmeden önce düzenli ordudan yardım beklediği
- C) Sadece Ermenilerle mücadele edildiği
- D) Savaşı Kuvay-i Millîye birliklerinin sürdürdüğü ve kazandığı

8- Kurtuluş Savaşı yıllarında en zorlu mücadelelerin verildiği cephe Batı cephesidir. Bu cephede İngilizler' in mühimmat desteği verdiği Yunan birlikleri ile I. ve II. İnönü Savaşları, Kütahya - Eskişehir Savaşı, Sakarya Meydan Muharebesi ve Büyük Taarruz savaşları yapılmıştır. Sakarya ve Büyük Taarruz savaşlarında Başkomutan olarak Mustafa Kemal Paşa, Genelkurmay Başkanı olarak Fevzi Paşa, Batı Cephesi Komutanı olarak İsmet Paşa, Albay Asım Bey gibi komutanlar savaşları yönetmişlerdir. Batı Cephesi savaşları 15 Mayıs 1919' da Yunanlılar' ın İzmir' i işgali ile başlamış ve 11 Ekim 1922' de Türkiye, İngiltere, İtalya ve Fransa' nın katılımı ile imzalanan Mudanya Mütarekesi' ne kadar devam etmiştir. Başlangıçta Kuvay-i Millîye birlikleri ile karşı konulduğu için istenilen sonuçlar alınamamıştır. Dağınık ve düzensiz haldeki Kuvay-i Milliye birliklerinin kaldırılıp yerine düzenli ordunun kurulmasıyla istenilen başarı elde edilmiş ve Yunan ordusu Anadolu topraklarından atılmıştır.

Paragrafa göre Batı Cephesi hakkında;

- I. Türk ordusu İngiliz ve Yunanlılar ile savaşmıştır
- II. Bu cephede birçok komutan düşmana karşı görev yapmıştır
- III. Kuvay-i Milliye Birlikleri Batı Cephesi savaşlarının kazanılmasında önemli rol oynamıştır

yorumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I,II ve III

9- 5 Ağustos 1921' de üç aylığına verilen başkomutanlık yetkisi ile birlikte meclisin tüm yetkilerine de sahip olan Mustafa Kemal, Başkomutan olduktan sonraki ilk icraat olarak ordunun ihtiyaçlarını karşılayıp, orduyu savaşa hazırlayabilmek için Tekâlif-i Milliye Emirlerini çıkardı. Bu emirlerin uygulanması ve gelen yardımların güvenliği için İstiklal Mahkemeleri görevlendirildi. Tekâlifi Milliye Emirleri'nden bazıları şunlardır;

- Her ilçede bir tane Tekâlif-i Milliye Komisyonu kurulacak
- Her aile birer kat çamaşır, birer çift çorap ve çarık hazırlayıp Tekâlif-i Milliye Komisyonu'na teslim edecek
- Halkın elinde bulunan, savaşta işe yarar bütün silah ve cephane üç gün içinde teslim edecek
- Tüccarın ve halkın elimdeki çamaşırılık bez, her türlü yazlık ve kışlık kumaş, kalın bez, kösele, meşin, tel, çivi, kundura ipliği, nal, mih, yem torbası, yular, semer ve urgan stoklarının yüzde kırkına, bedeli sonradan ödenmek üzere el konulacak
- Eldeki buğday, saman, un, arpa, fasulye, bulgur, nohut, mercimek, kasaplık hayvan, şeker, gaz, pirinç, sabun, yağ, tuz, zeytinyağı, çay, mum stoklarının yine yüzde kırkına, bedeli sonradan ödenmek üzere el konacak

Verilen bilgilere göre aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Kurtuluş Savaşı'nda topyekûn mücadele edilmiştir
- B) Tedbirli hareket ederek sonuca ulaşmak istenmiştir
- C) Toplanan yardımlar sayesinde Sakarya Meydan Muharebesi kazanılmıştır
- D) Cephe gerisinde ordunun çeşitli ihtiyaçlarının karşılanması amaçlanmıştır

10- Mustafa Kemal, Sakarya Savaşı'nda Çankaya' da küçük bir evde kör bir lamba altında çok zor şartlarda çalışırdı. Sürekli olarak arızalanan eski bir otomobili vardı. Sakarya Savaşı'nda attan düştüğünde kaburga kemiği kırıldı, buna rağmen kalkıp düşmana dönerek hiddetli bir sesle “Ben de senin kemiklerini kıracağım” deyip savaş meydanına doğru ilerlemeye devam etti.

(M. Esat Bozkurt s. 189)

Verilen bilgilerden hareketle Mustafa Kemal' in;

- I. Kararlı olduğu
- II. Mücadeleci olduğu
- III. Vatansever olduğu

kişilik özelliklerinden hangisine veya hangilerine sahip olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) II ve III
- D) I, II, ve III

CEVAP ANAHTARI

SORU	CEVABI	YAZARI
1	D	ERHAN YILDIZ
2	B	CÜNEYT BANAN
3	A	SEMİH PİRHASANOĞLU
4	D	HÜLYA KARAOĞLAN
5	D	ENGİN DEMİRCİ
6	B	AHMET BİRCAN
7	D	İBRAHİM BEL
8	A	AYHAN ÜNALAN
9	C	ZEYNEL ADAKUŞ
10	D	ERHAN YILDIZ

NOT: Bu denemede yer alan soruların telif hakkı o soruyu yazan yazara aittir.

